Ailedeki Koruyucu Etkenler Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ailedeki Koruyucu Etkenler Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16479

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Ailedeki Koruyucu Etkenler Ölçe?i (AKE), aile sistemleri içindeki güçlü yönleri ve stresle ba?a ç?kma kapasitesini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikolojik ölçektir. Bu ölçe?in Türkçe adaptasyonu, Gökler-Dan??man ve Köksal (2011) taraf?ndan gerçekle?tirilmi?tir. Ölçek, ailelerin zorluklar kar??s?nda gösterdikleri **uyum**, sahip olduklar? **sosyal destek** ve maruz kald?klar? **stres kaynaklar?n?n azl???** gibi koruyucu faktörleri de?erlendirmektedir. Adaptasyon çal??mas?, ölçe?in Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik aç?s?ndan tutarl? ve kullan?ma uygun oldu?unu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Ailedeki Koruyucu Etkenler Ölçe?i, aile, koruyucu faktörler, uyum, sosyal destek, geçerlik, güvenirlik, adaptasyon.

Yazarlar

Ilg?n Gökler Dan??man, S. Köksal

Amaç

Ailedeki Koruyucu Etkenler Ölçe?i'nin (AKE) temel amac?, ailelerin stresli durumlar kar??s?nda sahip olduklar? veya geli?tirdikleri psikososyal ve yap?sal koruyucu etkenlerin düzeyini belirlemektir. Bu çal??ma özelinde amaç, orijinal ölçe?in Türkçe formunun bilimsel ara?t?rmalarda ve klinik uygulamalarda kullan?labilirli?ini sa?lamak üzere psikometrik özelliklerini (geçerlik ve güvenirlik) incelemektir.

Ölçek, özellikle ailelerin esneklik, yarat?c?l?k ve d?? kaynaklardan yararlanma yeteneklerini de?erlendirerek, risk alt?ndaki veya zorlu ya?am olaylar? geçiren ailelere yönelik müdahale programlar?n?n planlanmas?na katk?da bulunmay? hedefler.

Yap?/Kavram

Ölçek, ailelerin dayan?kl?l???n? ve refah?n? destekleyen **koruyucu etkenler** kavram?n? ölçmektedir. Bu yap?, stresörlerin etkisini azaltan veya ortadan kald?ran, aile i?leyi?ini güçlendiren içsel ve d??sal kaynaklar? kapsamaktad?r. AKE, üç temel alt boyutta koruyucu etkenleri incelemektedir:

Uyuma Yönelik De?erlendirme ve Telafi Edici Ya?ant?lar: Ailenin kendine yeterlili?ini, beceriklili?ini ve zorluklar? olumlu bir çerçevede de?erlendirme yetene?ini ifade eder.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Sosyal Destek: Ailenin d?? çevreden (arkada?lar, kom?ular, kurumlar) ald??? destek miktar?n? ve kalitesini ölçer.

Stres Kaynaklar?n?n Azl???: Ailenin son dönemde maruz kald??? olumsuz veya sa?l?kla ilgili sorunlar?n dü?ük düzeyde olmas?n? ifade eder.

Geçerlik

Ölçe?in geçerli?ini saptamak amac?yla hem yap? geçerli?i hem de ölçüt geçerli?i analizleri yap?lm??t?r. Yap? geçerli?i için kullan?lan temel bile?enler analizi sonuçlar?, ölçe?in özgün yap?s?yla tutarl? oldu?unu göstermi?tir. Elde edilen üç faktörlü yap?, toplam varyans?n %58.48'ini aç?klamaktad?r.

Ölçüt geçerli?i incelemesinde, AKE'den elde edilen toplam puanlar ile Aile Ya?am Doyumu Ölçe?i'nden (AYDA) elde edilen toplam puanlar aras?ndaki ili?kiye bak?lm??t?r. Bu iki ölçek aras?nda pozitif yönde anlaml? bir korelasyon ($r = .53$, $p < .01$) bulunmu?tur. Alt ölçekler baz?nda da AYDA ile pozitif anlaml? ili?kiler saptanm??t?r: Uyuma Yönelik De?erlendirme ($r = .60$, $p < .01$), Sosyal Destek ($r = .34$, $p < .01$) ve Stres Kaynaklar?n?n Azl??? ($r = .11$, $p < .05$). Bu sonuçlar, AKE'nin ölçmeyi amaçlad??? yap?y? ba?ar?l? bir ?ekilde ölçtü?ünü desteklemektedir.

Güvenirlik

AKE'nin güvenirli?i, çe?itli istatistiksel yöntemlerle de?erlendirilmi?tir. ?ç tutarl?l?k, iki yar?m güvenirli?i, madde-test korelasyonu ve test tekrar-test güvenirli?i analizleri kullan?lm??t?r.

Cronbach Alfa ?ç Tutarl?l?k Katsay?s?: 386 kat?l?mc?dan olu?an örneklem için genel ölçek güvenirlik katsay?s? **.85** olarak hesaplanm??t?r. Alt faktörler için iç tutarl?l?k katsay?lar? ise ?öyledir:

Uyuma Yönelik De?erlendirme ve Telafi Edici Ya?ant?lar: .88

Sosyal Destek: .89

Stres Kaynaklar?n?n Azl???: .58

Di?er Güvenirlik Analizleri: ?ki-yar?m güvenirli?i (Guttman) **.70** olarak belirlenmi?tir. Madde-toplam korelasyonlar? .17 ile .66 aras?nda de?i?mektedir. Ölçe?in zamana kar?? tutarl?l???n? gösteren test tekrar-test güvenirlik katsay?s? (6 ay arayla 50 kat?l?mc? üzerinde) tüm ölçek için **.42** ($p < .01$) olarak bulunmu?tur.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Faktör Analizi

Ailedeki Koruyucu Etkenler Ölçe?i'nin yap? geçerli?ini incelemek amac?yla **varimax döndürme** tekni?i kullan?larak temel bile?enler analizi uygulanm??t?r. Analiz sonucunda, varyans?n %58.48'ini aç?klayan, özgün form ile tutarl? üç faktörlü bir yap? elde edilmi?tir. Maddelerin faktörler alt?nda yer almas? için faktör yükünün .35 ve üzeri olmas? ölçüt al?nm??t?r.

Faktörlerin varyansa katk?lar? ve madde say?lar? ?öyledir:

Uyuma Yönelik De?erlendirme ve Telafi Edici Ya?ant?lar (8 madde): Toplam varyans?n %27.72'sini aç?klamaktad?r.

Sosyal Destek (4 madde): Toplam varyans?n %18.98'ini aç?klamaktad?r.

Stres Kaynaklar?n?n Azl??? (4 madde): Toplam varyans?n %11.77'sini aç?klamaktad?r.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Uyarlama Ölçe?i (Orijinal ölçe?in Türkçe adaptasyonu)

Format: 16 maddeden olu?an, 3 alt boyutlu yap?.

Dil Kullan?labilirli?i: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genel Popülasyon (Türkiye'deki aile üyeleri)

Ya? Grubu: Çal??ma örnekleminde yer alan yeti?kin kat?l?mc?lar.

Popülasyon Detaylar?: Adaptasyon çal??mas? 386 kat?l?mc? üzerinde yürütülmü?tür.

Test Metodolojisi: Ölçek, 5'li Likert Ölçe?i format?nda derecelendirilmi?tir (1= Benim aileme hiç uymuyor - 5= Benim aileme tamamen uyuyor).

Anahtar Kelimeler

Aile psikolojisi, aile dayan?kl?l???, stresle ba?a ç?kma, psikometrik özellikler, faktör analizi, uyarlama, korelasyon, psikoloji ara?t?rmalar?.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Ilg?n Gökler Dan??man

Affiliation Email Adresi: gokler@maltepe.edu.tr

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yaz??ma Adresi: Maltepe Üniversitesi (Kaynakta belirtilen kurum bilgisi baz al?nm??t?r).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l? (Adaptasyon): 2011

?zinler ve Ücret: Ölçe?in kullan?m? için yazar/sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi önerilmektedir.

Orijinal makale (PDF) bu adresten indirilebilir: turkpsikolojiyazilari.com

Ölçe?in orijinal PDF formu a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: ailedeki-koruyucu-etkenler-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Gökler-Dan??man, I. ve Köksal S. (2011). Ailedeki Koruyucu Etkenler Ölçe?i Türkçe formunun geçerlik ve güvenirli?i. *Türk Psikoloji Yaz?lar?*, *14* (28), 39-46.

Ailedeki Koruyucu Etkenler Ölçe?i Maddeleri

Ölçek toplam 16 maddeden ve 3 alt boyuttan olu?maktad?r. Alt boyutlar ve örnek maddeler a?a??dad?r:

Uyuma Yönelik De?erlendirme (8 m): Bizim ailemiz, yarat?c?, becerikli ve kendine yeten bir ailedir.

Sosyal Destek (4 m): Ailemizle ilgilenen en az bir ki?i vard?r.

Stres Kaynaklar?n?n Azl??? (4 m): Ailemizde, son 3 ay içinde, sa?l?kla ilgili olarak, sorunlardan çok olumlu ?eyler ya?and?.

ARABPSYCHOLOGY.COM